

Frans Tijink: „Vijftien ton suiker per hectare moet haalbaar zijn”

Hervorming suikermarkt heeft bewustzijn vergroot

Was twaalf ton suiker per hectare nog niet zo lang geleden een opbrengst waar je ‘u’ tegen zei; dit jaar komt de gemiddelde opbrengst al boven de veertien ton uit. Technische vooruitgang verklaart maar een klein deel van deze stijging. „De teler maakt het verschil”, zegt Frans Tijink, directeur van het IRS.

Nog nooit waren de vooruitzichten voor de bietenoogst zo goed als dit jaar. Bij de laatste prognose van dit seizoen werd de gemiddelde opbrengst berekend op 14,4 ton suiker per hectare. Dat is veertien procent hoger dan vorig jaar, achttien procent hoger dan het vijfjarig gemiddelde en drie procent hoger dan het vorige record, dat stamt uit 2009. Dat is deels te danken aan de extreem vroege groeipuntsdatum: 4 juni, in plaats van het tienjarig gemiddelde van 18 juni. De temperatuur in april en mei was hoog, waardoor de bieten zich zeer snel ontwikkelden. De zomermaanden verliepen

vervolgens nogal somber.

De vroege groeipuntsdatum is echter niet de hele verklaring. Vroege voorjaren zijn er in het verleden wel vaker geweest. Hoe laat zich die hoge opbrengst dan verklaren? En wat is er in de komende jaren nog mogelijk? Er moet een reden zijn waarom de laatste vijf jaar de opbrengsten veel sneller stijgen dan in de periode daarvoor. (zie grafiek)

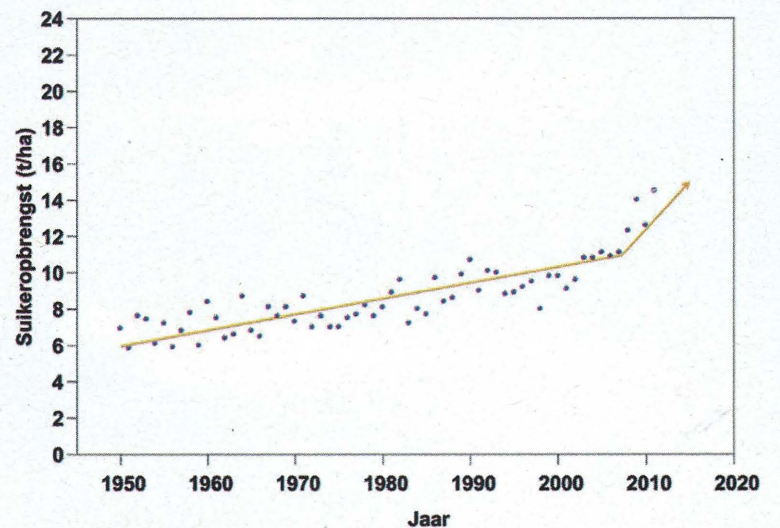
Grote verschillen

Volgens IRS-directeur Frans Tijink is het vooral de teler zelf geweest die voor deze

snelle vooruitgang heeft gezorgd. En daarmee geeft hij zijn instituut meteen ook een schouderklopje, want het IRS heeft er in de afgelopen jaren hard aan getrokken om telers te helpen bij het opkrikken van de suikeropbrengsten, als antwoord op de hervorming van de suikermarkt. Tijink: „Het is heel simpel. Als je hetzelfde wilt blijven verdienen met de teelt, zul je bij dalende prijzen de marge moeten vergroten. En dat kan nog altijd het beste via opbrengstverhoging.” In 2006 startte het IRS met het Susy-project, dat staat voor Speeding Up Sugar Yield. Dat er mogelijkheden waren om de gemiddelde

Suikeropbrengsten maken groeisput

Tussen 1950 en 2000 stegen de suikeropbrengsten met gemiddeld zestig kilo per jaar, van minder dan zeven ton per hectare in 1950 tot bijna tien ton in het jaar 2000. De laatste jaren gaat de opbrengstverhoging ineens met veel grotere sprongen vooruit. Het heeft het IRS verleid tot het intekenen van een optimistische pijl naar boven. Bron: IRS

suikeropbrengsten te laten stijgen, stond als een paal boven water. In iedere teeltregio lopen de opbrengsten namelijk sterk uiteen, zelfs tussen telers met min of meer dezelfde teeltomstandigheden. Hoewel dit kan dit oplopen tot een factor 2 of meer, zit er ruwweg vier ton suiker per hectare verschil tussen de 25 procent best scorende telers en de 25 procent aan de onderkant.

Als uitdagend doel introduceerde het IRS het begrip '3x15': 15 ton suiker per hectare in 2015, bij een variabele kostprijs van 15 euro per ton. Tijink: "Hoewel we hiermee een gemiddelde bedoelen, zou deze opbrengst in principe voor iedereen haalbaar moeten zijn. In elke regio zijn er mensen die vijftien ton suiker per hectare oogsten." Aanvullend hierop was er een uitgebreid programma om bestaande kennis beter te gebruiken, in de vorm van studiegroepen, informatiebijeenkomsten, meer aandacht voor teeltzaken tijdens de telersvergaderingen en andere informatie-uitingen.

Tegenwind

Het Susy-project heeft laten zien dat verschillen tussen goed en minder goed presterende telers niet zitten aan de kostenkant. De teeltkosten ontlopen elkaar niet zoveel. „Het gaat erom wat de teler doet, en hoe goed, en wanneer. Hij maakt het verschil”, aldus Tijink.

Aan een top drie van factoren die de opbrengst het meest vooruit hebben geholpen, of nog kunnen helpen, waagt hij zich niet. „Zo kun je dat niet stellen. Het is een optelsom. Alles moet kloppen, van de zaaibedbereiding tot aan een goede bewaring. De brede aandacht voor de bodem in de afgelopen

jaren bijvoorbeeld, heeft zeker geholpen. Net als een betere kennis van bladschimmels en het waarschuwingssysteem hiervoor. Je hebt niets aan een mooie nazomer als het blad niet gezond is. Op dat punt valt nog steeds wat te halen.”

„Ik heb veel telers gesproken die hebben meegedaan aan de bedrijfsvergelijkingen. Zij haalden er praktische tips uit die ze meteen konden toepassen. En als je één keer een hoge opbrengst hebt gehaald, dan wil je dat weer. Je zou kunnen zeggen dat de hervorming van de suikermarkt het bewustzijn van de teler heeft vergroot. Dat werpt zijn vruchten af. Tegenwind doet stijgen.”

Langere campagne

Verder mogen een paar veranderingen volgens Tijink niet over het hoofd worden gezien. Ten eerste is de prijs voor surplus bieten (voorheen C-bieten) de laatste jaren goed geweest. „Er worden nu eenmaal minder bieten 'gemorst' bij een prijs van 27 euro per ton dan bij 5 euro per ton.”

Ten tweede is er door het verhandelen van bietenquotum sprake geweest van een efficiëntieslag. Veel kleine en soms ook wat minder goed presterende telers zijn met de teelt gestopt. Hun quotum wordt nu volgeleverd door telers die een toekomst zien in de teelt van bieten en daar het maximale uit willen halen.

Een derde factor, die volgens Tijink nog wel eens over het hoofd wordt gezien, is de langere campagne. Aan de ene kant zal de langere verwerkingsperiode iets meer bewaarverliezen geven, omdat de fabrieken langer moeten doordraaien. Maar wat zwaarder weegt, is

dat dit aan de andere kant betekent dat een groter deel van de bieten langer op het land blijft staan en dus meer tijd heeft om suiker te maken. Wat overigens nogmaals het belang van een goede bladschimmelbestrijding onderstreept.

Winterbieten

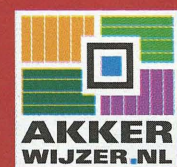
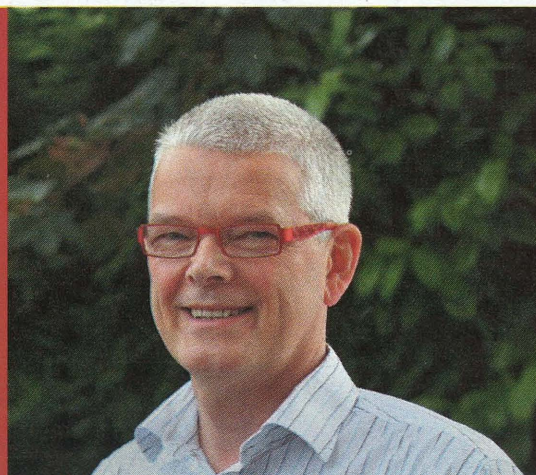
Gezien de huidige trend moet de als doel gestelde vijftien ton suiker in 2015 prima haalbaar zijn. Tijink heeft daar alle vertrouwen in. Of de opbrengsten daarna nog veel verder zullen stijgen, durft hij niet te zeggen. „Zeker is dat we nog niet aan de limiet zitten. De theoretische opbrengst ligt op 24 ton en er zijn nu al telers die standaard achttien ton halen. Bovendien is er voortdurende technische vooruitgang, zoals nieuwe rassen. In ons rassenonderzoek vinden we een stijging van gemiddeld een tot twee procent per jaar. Voorlopig lijkt mij de lat van vijftien ton echter hoog genoeg. Er zijn namelijk ook nog wel wat beren op de weg, denk aan alle bodemziekten waar we mee te maken hebben. De ingezette stijging zal hoe dan ook weer een keer afvlakken.”

In de ontwikkeling van winterbieten ziet hij voorlopig geen heil. „In theorie zou je daarmee nog eens twintig tot dertig procent meer opbrengst kunnen bereiken. Je zaait dan eind augustus, begin september, waardoor er in het voorjaar meteen een gewas staat. Nog los van wat dit betekent voor de vermeerdering van bodemziekten, en andere technische bezwaren, zal er genetische modificatie aan te pas moeten komen om te voorkomen dat de plant gaat schieten. En daarvoor lijkt de tijd nog niet rijp.” ■

Naar 24 ton suiker?

Stel, bieten kunnen ongestoord groeien en het ontbreekt ze aan niets. Hoeveel suiker kan het gewas dan maximaal produceren? Het antwoord op die vraag hangt af van de lengte van het groeiseizoen en van het aantal zonne-uren. In Californië, waar de omstandigheden voor de groei ideaal zijn (als er tenminste voldoende water wordt aangevoerd) zijn opbrengsten geregistreerd tot wel 32 ton

suiker per hectare. Dergelijke opbrengsten zijn in het West-Europese klimaat niet haalbaar. Ook niet als de klimaatverandering ons gunstig gezind is. In onze contreien wordt de potentiële opbrengst geschat op ongeveer 24 ton suiker per hectare. Cijfers van het IRS laten zien dat dit geen utopie is. De hoogste opbrengst die op een proefveld werd geregistreerd is 22,7 ton suiker per hectare.

Lees ook het weblog van Frans Tijink op www.akkervijzer.nl